

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE
A REPUBLICII MOLDOVA**

**ВЫСШАЯ СУДЕБНАЯ
ПАЛАТА
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, nr.70, Republica Moldova, MD
- 2009, tel./fax: (+ 373 22) 22 52 27, 22 15 47

Республика Молдова, MD - 2009, мун. Кишинэу, ул.
М.Когэлничану, 70 Тел./ факс. (+373 22) 22 52 27,

06.07.2011 Nr. 4/12-334/11

La nr. _____ din _____

**Dlul Dumitru Pulbere
Președintele Curții Constituționale
a Republicii Moldova**

Stimate Domnule Președinte,

În conformitate cu art.135 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Supremă de Justiție Vă expediază spre soluționare Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.11 din 06.07.2011 „Privind sesizarea Curții Constituționale referitor la controlul constituționalității unor prevederi din art. II și III din Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 56 din 09.06.2011”.

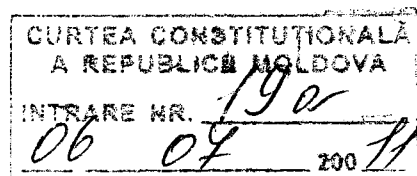
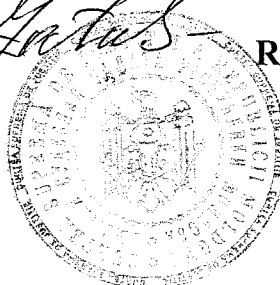
Anexă: Hotărârea Plenului nr. 11 din 06.07.2011.

Cu respect,

**Președintele în exercițiu al
Curții Supreme de Justiție**

Raisa Botezatu

Raisa Botezatu

**Plenul Curții Supreme de Justiție
a Republicii Moldova**

H O T Ă R Î R E

**privind sesizarea Curții Constituționale
referitor la controlul constituționalității unor prevederi din art. II și III
din Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 56 din
09.06.2011**

În temeiul **art. II** al Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 56 din 09.06.2011 (*Monitorul Oficial nr.107-109/280 din 01.07.2011*), au fost operate completări la Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului. În special, art. 32 din Legea menționată a fost expus în următoarea redacție:

“Articolul 32. Asigurarea cu pensie

Judecătorul are dreptul la pensie conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat.”

În temeiul **art. III** al Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 56 din 09.06.2011, Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.42–44, art.247), cu modificările ulterioare, s-a modificat și s-a completat după cum urmează:

“Articolul 46¹. Condițiile de stabilire a pensiei pentru judecători

(1) Asiguratul care a atins vârsta menționată la alin.(2) și confirmă stagiul de cotizare prevăzut la alin.(3), din care cel puțin 15 ani în funcție de judecător, are dreptul la pensie în proporție de 75% din suma tuturor plăților lunare asigurate ale judecătorului în exercițiu în ultima funcție deținută.

(2) Începând cu 1 iulie 2011, pentru judecători se stabilește vârsta de pensionare de 50 de ani și 6 luni, atât pentru bărbați, cât și pentru femei. În fiecare an ulterior, vârsta de pensionare se majorează conform tabelului nr.7, până la atingerea vârstei de pensionare prevăzute la art.41 alin.(1).

Tabelul nr.7

De la 1 iulie	Vârsta de pensionare	
	Bărbați	Femei
2011	50 ani 6 luni	50 ani 6 luni
2012	51 ani	51 ani
2013	51 ani 6 luni	51 ani 6 luni
2014	52 ani	52 ani
2015	52 ani 6 luni	52 ani 6 luni
2016	53 ani	53 ani
2017	53 ani 6 luni	53 ani 6 luni
2018	54 ani	54 ani
2019	54 ani 6 luni	54 ani 6 luni

2020	55 ani	55 ani
2021	55 ani 6 luni	55 ani 6 luni
2022	56 ani	56 ani
2023	56 ani 6 luni	56 ani 6 luni
2024	57 ani	57 ani
2025	57 ani 6 luni	57 ani
2026	58 ani	57 ani
2027	58 ani 6 luni	57 ani
2028	59 ani	57 ani
2029	59 ani 6 luni	57 ani
2030	60 ani	57 ani
2031	60 ani 6 luni	57 ani
2032	61 ani	57 ani
2033	61 ani 6 luni	57 ani
2034	62 ani	57 ani

(3) Începînd cu 1 iulie 2011, pentru judecători se stabilește stagiul de cotizare necesar obținerii dreptului la pensie de 22 de ani. În fiecare an ulterior, stagiul de cotizare se majorează conform tabelului nr.8, pînă la atingerea stagiului de cotizare de 35 de ani, atît pentru bărbați, cît și pentru femei.

Tabelul nr.8

De la 1 iulie	Stagiul de cotizare
2011	22 ani
2012	24 ani
2013	26 ani
2014	28 ani
2015	30 ani
2016	32 ani
2017	34 ani
2018	35 ani

(4) Prevederile alin.(1) se aplică și judecătorilor care au activat în instanțele internaționale, luîndu-se în calcul suma tuturor plăților lunare asigurate ale judecătorului Curții Supreme de Justiție.

(5) Perioadele de activitate necontributive în funcția de judecător de pînă la 31 decembrie 2005 se includ în stagiul de cotizare total și în cel special. Cheltuielile aferente includerii în stagiul de cotizare a perioadelor specificate se acoperă de la bugetul de stat în modul stabilit de Guvern. ”

Până la operarea modificărilor menționate, art. 32 avea următoarea redacție :

„Articolul 32. Asigurarea cu pensie

(1) Judecătorul, care a atins vîrsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani calendaristici, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni în funcție de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55 procente față de salariul lui mediu, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – de 3 procente, dar în total nu mai mult de 80 procente față de salariul lui mediu, ținîndu-se cont de indexarea salariului. Pensia judecătorului se recalculează ținîndu-se cont de mărimea salariului judecătorului în exercițiu. ”

(2) Prevederile alin.(1) se aplică și judecătorilor care au activat în instanțele internaționale, luându-se în calcul salariul mediu lunar al judecătorului Curții Supreme de Justiție.”

Din compararea prevederilor care reglementează asigurarea cu pensii a magistraților introduse în Legea cu privire la statutul judecătorului prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 56 din 09.06.2011, cu cele precedente intrării în vigoare a legii contestate, rezultă incontestabil că garanțiile sociale ale magistraților au fost diminuate semnificativ.

Plenul Curții Supreme de Justiție Curții Supreme de Justiție consideră că, conținutul art. II și III din Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 56 din 09.06.2011, sunt pasibile de a fi declarate neconstituționale deoarece contravine prevederilor statuate în art. 6, 54, 116, 121 din Constituție, reprezentând, în mod vădit, o ingerință și un atentat la independența și inamovibilitatea judecătorilor.

În acest context, Plenul Curții Supreme de Justiție reține că totalitatea instanțelor judecătorești dintr-un stat alcătuiesc autoritatea judecătorească. Înfăptuirea justiției constituie un domeniu special al activității juridice, pe care societatea și statul l-a atribuit autorității judecătorești (art. 114 din Constituția Republicii Moldova).

În societățile democratice, precum se declară a fi și Republica Moldova, justiției îi revine misiunea de a apăra drepturile și libertățile constituționale ale cetățenilor. Instanța judecătorească est organul de stat, care exercită funcția de control social în cazul apariției conflictelor între membrii societății și stat, conflicte care se pot isca în orice sferă a vieții și activității omului, reglementată prin lege. De aceea locul instanței judecătorești în organizarea statală, rolul său în societatea modernă constituie indicatorii cei mai preciși ai garantării drepturilor și libertăților inviolabile ale omului, ai statului de drept și separației puterilor.

Judecătorii sunt exponenții direcți și cei mai reprezentativi ai autorității judiciare, mandatați prin Constituție să înfăptuiască justiția. Judecătorii reprezintă o parte independentă a serviciului public civil și sunt evidențiați în Constituție ca o categorie separată.

În raport cu judecătorul, Constituția consfințește trei principii fundamentale: independența, inamovibilitatea și inviolabilitatea. Conform regulii generale, aceste principii reprezintă baza constituțională a statutului judecătorului. Ele sunt dezvoltate în Legea specială nr. 544-XIII din 20 iunie 1995 cu privire la statutul judecătorului și își găsesc confirmare în actele internaționale. Astfel, potrivit p. 1.1 din Carta europeană privind statutul judecătorilor, adoptată în 1998, „statutul judecătorului urmărește să asigure competența, independența și imparțialitatea, pe care, în mod legitim, orice persoană le așteaptă de la instanțe și de la fiecare judecător, căruia îi este încredințată apărarea drepturilor sale. El exclude orice dispoziție și orice procedură de natură să altereze încrederea în această competență, independență și imparțialitate”.

Principiile independenței, inamovibilității presupun atât independența și inamovibilitatea personală a judecătorilor care constituie autoritatea judecătorească în stat, cât și independența autorității judecătorești în ansamblu. Realizarea principiilor independenței și inamovibilității nu poate fi concepută în lipsa unor garanții reale corespunzătoare, printre care și autonomia autorității judecătorești,

care decurge din însăși autonomia funcției jurisdicționale. În acest sens, Plenul invocă art. 6 din Constituție, potrivit căruia puterea judecătorească este separată de celelalte puteri ale statului. Autonomia instanțelor judecătorești este garantată și printr-o riguroasă delimitare a atribuțiilor ce revin legislativului și executivului. Doar în cazul în care sunt respectate aceste garanții și delimitări de atribuții este posibilă realizarea funcției jurisdicționale fără ingerințe din partea altor persoane sau autorități publice.

Art. 17 lit. g) din Legea cu privire la statutul judecătorului prevede că independența judecătorului este asigurată inclusiv prin asigurarea materială și socială a judecătorului, ceea ce include și dreptul la pensie. Constituția (alin. (2) art.47), de asemenea, consacră dreptul la pensie – drept la asigurare în caz de bătrânețe, care corespunde obligației corelative a statului de a asigura cetățenilor „un nivel de trai decent” (alin. (1) art.47).

Dispozițiile a căror constituționalitate este contestată de Plen sunt de natură să aducă atingere drepturilor garantate prin textele de lege menționate mai sus, deoarece diminuează nivelul protecției sociale a judecătorilor dobândit anterior. După natura și efectele lor juridice prevederile contestate încalcă corelația dintre independența justiției și independența judecătorului.

În aceste împrejurări, Plenul consideră că dispozițiile legale contestate încalcă prevederile art. 54 din Constituție, conform cărora în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

În teoria civilă (M. Carss-Frisk - Dreptul la proprietate (Ghid privind punerea în aplicare a articolului 1 al Protocolului nr.1 al Convenției europene pentru Drepturile Omului) se aduc argumente cu referire la practica C.E.D.O. că dreptul la pensie poate, de asemenea, cădea sub protecția conferită de articolul 1 al Protocolului nr.1 din Convenția europeană pentru Drepturile Omului, care garantează dreptul la proprietate după cum urmează:

Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

În împrejurările în care dispozițiile contestate diminuează garanțiile sociale ale judecătorului, deducem că aceste dispoziții încalcă articolul 1 al Protocolului nr.1 din Convenția europeană pentru Drepturile Omului. De asemenea, dispozițiile contestate încalcă și prevederile altor documente internaționale, printre care pot fi invocate:

- Principiile fundamentale privind independența magistraților, adoptate de cel de-al VII-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvențelor (Milano, 26 august - 6 septembrie 1985) și confirmate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin rezoluțiile nr.40/32 din 29 noiembrie 1985 și nr.40/146 din 13 decembrie 1985, care prevăd în mod expres, prin art.11, că "durata mandatului judecătorilor, independența acestora, siguranța lor, remunerația corespunzătoare, condițiile de muncă, pensiile și vârsta de pensionare sunt în mod adecvat garantate prin lege";

- Carta Universală a Judecătorului, adoptată de Asociația Internațională a Judecătorilor cu prilejul Reuniunii de la Taipei, în 17 noiembrie 1999;

- Recomandarea nr.R (94) 12 cu privire la independența, eficacitatea și rolul judecătorilor, adoptată la 13 octombrie 1994 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei.

Într-o serie de hotărâri ale sale, Curtea Constituțională s-a referit la aspectul juridic al problemei privind statutul judecătorului, procurorului consfințite nemijlocit în Constituție, precum și la aspectul juridic al problemei privind garanțiile sociale ale independenței judecătorului și privind garanțiile sociale ale procurorului. În acest sens, Curtea Constituțională a reținut:

„Dreptul cetățeanului la asigurarea cu pensie se află în dependență directă de caracterul activității social-utile prestate.

Pensiile pentru vechime în muncă ale judecătorilor, procurorilor (...) au fost obținute prin munca prestată de aceștia, prin exercitarea unor funcții speciale, de importanță majoră pentru societate.” (Hotărârea nr. 4 din 27.01.2000 „privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici”).

Prin hotărârea nr. 19 din 29.04.1999 privind controlul constituționalității prevederilor art. 2 alin.(2) și art. 52 din Legea bugetului pe anul 1999 nr.216-XIV din 12 decembrie 1998, Curtea Constituțională a menționat:

„Elaborarea politicii economice și sociale a statului și realizarea ei este prerogativa autorităților legislative și executive. Legiuitorul este în drept să opteze pentru diverse soluții în vederea realizării scopurilor propuse, inclusiv în vederea elaborării și concretizării conținutului drepturilor sociale și economice. La elaborarea unor asemenea soluții legiuitorul este obligat însă să ia în calcul și să realizeze principiile și normele constituționale stabilite.

Potrivit art. 121 alin. (1) și (2) din Constituție, resursele financiare ale instanțelor judecătorești, se aprobă de Parlament și se includ în bugetul de stat. Prin urmare, finanțarea instanțelor judecătorești se face numai de la buget, în modul și în volumul care să garanteze condițiile economice corespunzătoare pentru înfăptuirea justiției în conformitate cu Constituția.

(...) În aprecierile sale Curtea Constituțională pornește de la premisa că prevederile legii despre stabilirea unor garanții materiale ale independenței judecătorului rezidă, în primul rând, în faptul că ele trebuie să reflecte înaltul statut al judecătorului. De aceea garanțiile materiale ale independenței judecătorului, stabilite de stat, trebuie să fie asigurate și să se respecte necondiționat.

Este absolut inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului, în procesul adoptării unor legi noi și altor acte juridice normative.”

De asemenea, cu valoare de principiu dedus din normele naționale și internaționale, Curtea Constituțională a declarat că *„la determinarea temeiurilor juridice, condițiilor de stabilire și plată a pensiilor, modalităților de calculare a cuantumului pensiei legiuitorul are obligația de a ține cont de faptul că asigurările sociale stabilite anterior nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente.”* (Hotărârea nr. 9 din 30.03.2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. I pct. 22 și art. I-V din Legea nr. 358-XV din 31 iulie 2003 pentru modificarea și completarea unor acte legislative).

Prin urmare, normele contestate contravin articolelor 6, 54, 116, 121 din Constituția Republicii Moldova, încalcă documentele internaționale sus menționate și nu se subsumează hotărârilor Curții Constituționale citate mai sus.

H O T Ă R Ă Ș T E:

Să sesizeze Curtea Constituțională referitor la controlul constituționalității prevederilor art. II și III din Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 56 din 09.06.2011.

Președintele în exercițiu al
Curții Supreme de Justiție

The image shows a handwritten signature in black ink that reads "Raisa Botezatu". Below the signature is a circular official seal of the Constitutional Court of Moldova. The seal features the coat of arms of Moldova in the center, surrounded by the text "CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA" and "CONSTITUTIONAL COURT OF MOLDOVA".

Raisa Botezatu

Chișinău
06 iulie 2011
Nr.11

**CONSILIUL SUPERIOR
AL MAGISTRATURII**

**ВЫСШИЙ СОВЕТ
МАГИСТРАТУРЫ**

2009, mun. Chișinău, str. Kogălniceanu, 70
www.csm.md; email: aparatul@csm.md
tel. 22-30-76, fax 22-38-40

2009, г. Кишинэу, ул. Когэлничану, 70
www.csm.md; email: aparatul@csm.md
тел. 22-30-76, факс: 22-38-40

EXTRAS
din Hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii
din 06 iulie 2011

În baza celor expuse, Consiliul Superior al Magistraturii, conform art. 4 și 24 din
Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii,

HOTĂRĂȘTE:

1. A propune Plenului Curții Supreme de Justiție de a sesiza Curtea
Constituțională privind neconstituționalitatea excluderii art. 32 din Legea nr. 544-XIII
din 20 iulie 1995 „cu privire la statutul judecătorului”, modificări operate prin Legea
pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 56 din 09 iunie 2011.

Președintele Consiliului
Superior al Magistraturii

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Timofti', written in a cursive style.

Nicolae Timofti